

Gradnja ceste na Jamnik

Cesta na Jamnik (in povezava s Podnartom), ok. 1950

Vir: Turistični zemljevid Slovenije, avtor Selan (posredoval Rok Gašperšič)

Iz Krope v Jamnik. Malokdo pride v ta kot slovenske zemlje, zato je malokomu znano, kako si Kropa prizadeva, da pride v isto razvojno črto z dragimi slovenskimi, zlasti pa gorenjskimi kraji.

Je pa Kropa tudi vredna splošnega napredka, saj predstavlja trg nekak muzej stare stavbarske umetnosti. Začudiš se, ko se nenadoma znajdeš v sredini trga. Obdajajo te same visoke hiše, stisnjene v bregove, ki pričajo o nekdanjem blagostanju. Celo naselje priča o ostri borbi Kroparja za življenjski prostor, ki pa si ga je mukoma razširil s tem, da je rinil v breg ter gradil svoje hiše v več nadstropij. Kvarijo pa pogled na lepe stavbe začrnele šupe, pa tudi kasneje v naši dobi zidane stavbe, ki stojijo ponekod na najlepših prostorih ter zapirajo in ovirajo promet na že itak ozkih cestah. Cesta skozi trg je pa najbolj pereče vprašanje. Vendar Kroparji niso začeli urejevati ceste v sami Kropi, ampak so mislili mnogo dalje. Iz Krope namreč ni nobenega izhoda, svet je tu zaplankan. Turist s svojim avtom mora v Kropi obrniti svoje vozilo ter se obrniti v Podnart ali kreniti v Kamno gorico.

Leta 1936 se je ustanovil gradbeni odbor za zgradbo nove ceste, ki bi vezala vas Jamnik s Kropo. V gradbenem odboru so tudi zastopniki občine Besnica, odnosno vasi Jamnik. Kraji pod Jelovico kakor: Jamnik, Podblica, Dražgoše itd. nimajo s svetom nobene ugodne cestne zveze. Svoje gozdne in poljske pridelke prevažajo po ozkih, strmih kolovozih v Kropo odnosno v Nemilje in dalje proti Besnici.

Kdor pozna te gozdne ride in je videl, kako se muci žival z majhnim tovorom, razume nujnost nove ceste. Ti kraji, ki so z gozdovi bogati, bodo z novo cesto šele zaživel ter se vključili v gorenjsko gospodarstvo.

Ne smemo pozabiti tudi naravnih lepot, ki se odkrivajo od meje kranjskega z radovljiškim srezom pri Sv. Soboti, kjer se odpre razgledu celotna kranjska ravnina, kraji od Begunj, preko Brezij, Golnika, Trstenika itd.

Pod okriljem gora leže vasi pred opazovalcem kakor na dlani. V najbližjem sosedstvu samuje Sv. Primož ter se ozira na vasico Jamnik s skodelastimi strehami, ki izgleda,

kakor da je prilepljena na strmo pobočje. Preko Sv. Primoža škili Sv. Jošt in njegov sosed Sv. Mohor oba ovita v lepe šume.

Tu se nudijo tujskemu prometu nove možnosti, ki jih je že malo v s tujskimi središči prepreženi Sloveniji. Kraji so samotni, človeka opajajo s svojim mirom. Oči razveseljujejo menjajoči se pasovi njiv, travnikov in gozdov. V kotlinah šumijo obsežni bukovi gozdovi. In vse to gledaš iz višin, ki se nahajajo v zaščiti skalnate Jelovice na njenem jugovzhodnem pobočju. Težko je vse to opisati, treba si je kraje ogledati, kadar se kopljejo v soncu.

Gradbeni odbor za gradnjo ceste Jamnik-Kropa je torej šel v letu 1936 na delo. Priznati je treba, da ni to lahka stvar, izpeljati cesto iz Jamnika po strmih pobočjih in velikih višinskih razlikah v Kropo. Poleg tega je to zelo drago in dolgotrajno delo. Vendar ni naletel na gluha ušesa in tako je bilo mogoče začeti z odkopom. Začel pa je s cesto pri Kolombartu, naselju par hiš pod grebenom, na katerem stoji sv. Primož nekako 2.5 km od Jamnika proti Kropi, torej nekje med glavnima interesentoma, da ne bi bilo kje zamere. Do Kroepe je od začetka del ca. 4 km.

Do letos je zgrajene ca. 2.5 km ceste, od katere je približno 1300 m tlakovane. Cesta poteka od Kolombarta v eni glavni smeri do Sv. Sobote, samo da je prilagodena z ovinki neštetim terenskim hrptom: od tu pa zavije proti zapadu, da obide greben, ki se vleče od Jelovice proti Ovsišam in tako pride na strmo pobočje iznad Kroepe. Ko je bilo dograjene ca 900 m ceste, je stal gradbeni odbor pred vprašanjem, ali naj spelje cesto proti Podnartu ali v Kropo. Po daljšem študiju in preiskovanju tal se je odločil, da obrne cesto proti Kropi. Razlogi so bili v prvi vrst: ugodnejši teren za zgradbo ter razlog, da cesta pasira Kropo ter ji da tako potrebno gospodarsko zaledje. Proti izpeljavi ceste proti Podnartu pa je govorilo v glavnem dejstvo, da obstoji do Kroepe itak že banovinska cesta, ki vodi do Podnarta, ter neugoden teren za zgradbo. Cesta do Podnarta bi zgradbo občutno podražila.

Gorenjec, 19. 10. 1940

Gradnja ceste na Jamnik, 1940

Vir: Med Jelovico in Karavankami (Radovljiški zbornik - Občina Radovljica, 2000)

Iz Krope na Jamnik. Seveda so nastale za zgradbo ceste v strmem pobočju nad Kropo občutne težave; treba je bilo napraviti 6 ostrih obratov-serpentin. od katerih pa so 4 že izvršeni. Povprečen padec ceste znaša 9%, vendar so nekateri odseki strmi nekaj čez 10%, ker je bilo treba poiskati ugodne prostore za obrate. V serpentinah je padec omiljen na ca 6%. Cesta je grajena v širini 4.5 do 5 m. V ovinkih pa je razširjena na 7 m.

Dela letos še trajajo ter se vrši izkop že nad zadružno žago. Prihodnje leto pa se bodo zemeljska dela vršila že v dnu doline pri žagi, če bo dovolj kreditov in če ne bodo nastopile pri delih večje težave, kakor razstreljevanje skalnatega terena. Dela v glavnem ugodno potekajo, kamenja za tlak se v odkopu pridobi v zadostni množini tako, da je gradnja razmeroma poceni.

Od zadružne žage ob Kropenščici kjer cesta napravi zadnji obrat, se bo nova cesta držala v glavnem smeri obstoječe poti proti Kropi. Pri hiši Poljanke namerava gradbeni odbor premostiti Kropenščico ter preložiti cesto na levi breg, ki ni razidan; obstoji pa tu varianta, držati se smeri obstoječe poti še dalje ter napraviti premostitev Kropenščice tik pred vstopom v Kropo. Odločili bodo izvršitev te ali one možnosti stroški gradnje. Verjetno, da bo zmagala prva varianta. Ker ima ugodnejšo smer.

Težavni problemi nastopajo tudi v Kropi sami, vendar se bo rešitev dala ugodno doseči; občina Kropa bo morala dobiti regulacijski načrt trga ter v svojih proračunih upoštevati izgraditev tranzitne ceste.

Za cesto je gradbeni odbor uporabil nekaj preko 400.000.- din. Katere je povečini naklonila banska uprava iz bednostnegu fonda. Treba je poudariti, da je banska uprava v celoti priznala nujno potrebo te ceste ter si je g. ban dr. Marko Natlačen lansko leto sam ogledal traso. Njemu gre največja zasluga, da se cesta sploh more graditi. Nekaj podpore je naklonilo gradbeno ministrstvo ter cestna odbora radovljiški in kranjski.

Skozi vse leto je bilo zaposlenih pri gradnji ceste ca 30 delavcev, skoro sami domačini, tako da je bilo v Kropi težko najti brezposelnega delavca. S to gradnjo skrbi banska uprava, da najde zaslužek mnogo Kroparjev, ki nimajo delu v žebljarski obrti. Tako se torej odpira Kropi, Jamniku ter drugim krajem tja do Dražgoš z novo cesto široki svet, samo treba bo še mnogo denarja za to veliko delo in s tem zvrhana mera potipežljivosti in trdne volje, da se uresniči ta zamisel v celoti.

Ce potuješ od Krope dalje proti izviru Kropenščice, vidiš, da se ob hudourniku kopljejo jarki za vodovodne cevi. Letos ob Božiču upa imeti Kropa vodo iz vodovoda napeljana v svojih hišah. Gradi jo higienski zavod v svoji režiji. Zopet primer, kako ban-ka uprava, ki je omogočila to prepotrebno delo, podpira ta izključno delavski kraj, kajti Kropa bi tega ne zmogla sama.

Omeniti bi bilo še vsakoletna regulacijska dela ob hudourniku Kropenščici, ki jih vrši ta odsek indirektno tudi za regulacijo Krope same. V sredi Krope so skoro že obnovljeni vsi obrežni zidovi hudournika, vse je lično izdelano iz lomljenega kamna v cementni malti. Dela se tudi na ureditvi jezov v Kropi sami. S tem zavarovanjem bregov Kropenščice bo minila bojazen Kroparjev, da jih podivjana Kropenščica ne odnese s hišami vred.

Z vsemi temi javnimi deli vidimo, da Kro pa ni pozabljen kot Gorenjske ampak, da se razvija in napreduje. Vredna je, da se jo vsestransko podpira z javnimi deli, saj so Kroparji primer slovenske žilavosti, ki so ohranili svojo starodavno žebljarsko obrt do današnjega dne. Da pa je ta obrt živa še danes, dokazuje žebljarska zadruga, ki uspešno nadaljuje stare tradicije z novodobnimi sredstvi ter se skuša prilagoditi

tempu sedanjega časa.
Gorenjec, 26. 10. 1940

Cesta na Jamnik (mimo Slovenske peči), ok. 1960
Vir: Digitalni arhiv Radovljica

Viri:
Članke iz časopisa Gorenjec zbral Goran Lavrenčak - DAR
Vir: www.dLib.si; digitalizirano: 1900-1916 in 1934-1941 / Gorenjec

Objavljeno: 25. 10. 2011